24.10.2023 POL-2023-141650

Eduskunta
Valtiovarainvaliokunta
Hallinto- ja turvallisuusjaosto
sanna.turpeinen@eduskunta

HE 41/2023 vp

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE VALTION TALOUSARVIOKSI VUODELLE 2024

1. Yleistä

Keskusrikospoliisia on pyydetty otsikkoasiassa kuultavaksi eduskunnan valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja turvallisuusjaoston kokoukseen 25.10.2023 kello 8.45 sekä toimittamaan kirjallinen lausuntonsa kokousta edeltävänä päivänä kello 12.00 mennessä.

Keskusrikospoliisi tarkastelee tässä lausunnossaan hallituksen esitystä sisäisen turvallisuuden ja vakavimman rikollisuuden torjunnan näkökulmasta. Lausunnossa myös kuvataan yksityiskohtaisemmin torjunnan toimintaympäristöä ja sen muutosnäkymiä. Poliisitoiminnan yleisen toimintaympäristökuvauksen ja resurssikysymysten osalta Keskusrikospoliisi viittaa Poliisihallituksen erilliseen lausuntoon hallinto- ja turvallisuusjaostolle.

2. Poliisitointa koskevat kirjaukset valtion talousarvioesityksessä 2024

Poliisin toimintaympäristö on muuttunut merkittävästi Venäjän hyökättyä 24.2.2022 Ukrainaan. Poliisi, mukaan lukien Keskusrikospoliisi, on siihen liittyen joutunut osin priorisoimaan toimintaansa uusien painopisteiden mukaisesti. Ukrainan tilanteesta johtuvien muutosten lisäksi poliisin toimintaympäristö on muuttunut pidemmällä aikavälillä merkittävästi tarkasteltaessa erityisesti vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden kehitystä ja sen torjuntaa. Muutos on yleiseurooppalainen ja aiheuttaa sekä haasteita poliisin toiminnalle että vaatimuksia sen kehittämiselle. Esimerkkeinä eri tyyppisistä muutoksista voidaan todeta verkkoympäristön korostuminen niin rikollisuudessa kuin rikostorjunnassa sekä nousevana ilmiönä katujengirikollisuus. Toimintaympäristömuutoksia käsitellään yksityiskohtaisemmin jäljempänä osiossa kolme.

Sisäministeriön hallinnonalan toimintaympäristökuvauksessa hallituksen esityksessä tuodaan hyvin esille turvallisuusympäristön perustavanlaatuinen muutos Venäjän hyökkäyksen johdosta. Kuvauksen mukaan muun muassa kyberympäristön uhkataso on noussut ja kyberhyökkäykset ovat lisääntyneet. Lisäksi Suomen kriittiseen infrastruktuuriin kohdistuvan tiedustelun ja vaikuttamisen uhka on kohonnut sekä fyysisessä että kyberympäristössä. Muun muassa näihin haasteisiin vastaaminen poliisitoiminnalla ja rikostorjunnalla on ollut poliisille, erityisesti Keskusrikospoliisille, sisäisen turvallisuuden keskeisenä ensivasteviranomaisena arkipäivää jo puolentoista vuoden ajan.

Keskusrikospoliisi pitää rikostorjunnan kirjauksia ja tavoiteasettelua hallituksen esityksessä onnistuneina. Viraston toiminnan ja sen kehittämisen painotukset koskevat jo nykyisellään juuri näitä tavoitekirjauksissa todettuja osa-alueita. Tavoitteiden toteuttamiseksi poliisilla tulee olla riittävät ja tehokkaat työkalut muun muassa erilaisten uusien ilmiöiden ja uhkien tunnistamiseen

jo varhaisessa vaiheessa. Työkaluilla tulee kyetä vastaamaan merkittävästi muuttuneeseen ja myös ennakoitavissa olevaan tulevaisuuden toimintaympäristöön. Keskusrikospoliisi pitää hyvänä hallituksen esityksessä olevaa tavoitekirjausta, jonka mukaan rikostutkinnassa varmistetaan tehokkuus päivittäisrikostutkinnassa, jonka osalta tilanne on ollut viime vuodet haasteellinen. Tämä saattaa tulla heijastumaan Keskusrikospoliisin toimintaan laboratoriopalveluiden tehostamistarpeena varsinkin DNA-tutkimusalueen osalta.

Muuttuneisiin ja lisääntyneisiin haasteisiin vastaaminen ei ole poliisille pelkästään resurssikysymys, vaan monelta osin kyse on kyvystä nykyisen lainsäädännön sekä tämänhetkisten toimintalinjausten pohjalta käyttää poliisin resursseja tehokkaasti ja tuloksellisesti mahdollisimman suuren vaikuttavuuden aikaansaamiseksi rikosten torjumisessa ja erityisesti ennalta estämisessä. Tältä osin Poliisihallitus ja Keskusrikospoliisi ovat eri yhteyksissä tuoneet esille oman toimialansa ja toimintansa näkökulmasta eri kehittämisalueita. Näitä ovat erityisesti järjestäytyneen rikollisuuden hallinnollinen torjunta, haasteet poliisin tiedonvaihdossa, esitutkintavelvoitteen kattavuus, tarve rikostiedustelulainsäädännölle, laajojen tutkintakokonaisuuksien läpivienti rikosprosessissa sekä järjestäytyneen rikollisuuden torjuntastrategian ajantasaistaminen.

Keskusrikospoliisi on erityisen tyytyväinen siihen, että edellä todetut kehittämistarpeet on kaikilta osin huomioitu uudessa hallitusohjelmassa ja kehittämistoimet on jo käynnistetty usealla osa-alueella. Poliisi on myös hallitusohjelman myötä saamassa henkilöstön osalta tarvitsemansa lisäresurssit ja poliisin rahoitus on tulevina vuosina korjautumassa hyvälle tasolle. Poliisin osalta ollaan hallitusohjelman mukaan myös luopumassa talousarviotasoisesta henkilöstörakenteen (poliisi - muu henkilöstö) määrittelystä. Keskusrikospoliisi pitää suunniteltua muutosta erittäin hyvänä, koska se mahdollistaisi joustavan ja tarpeen mukaisen henkilöstörakenteen poliisiyksiköissä. Esimerkiksi Keskusrikospoliisissa on toiminnan luonteen vuoksi runsaasti operatiivisia asiantuntijatehtäviä, joihin on tarkoituksenmukaista rekrytoida poliisihenkilöiden sijasta sopivan siviilikoulutuksen omaavia kovan luokan osaajia.

Edellä todetun lisäksi uuden teknologian ja uudenlaisten toimintatapojen hyödyntämiseen tähtäävää kehittämistä tulee jatkaa suunnitelmallisesti ja tähän on turvattava riittävät resurssit. Esimerkiksi Keskusrikospoliisissa on vireillä useita robotiikan ja tekoälyn hyödyntämiseen tähtääviä hankkeita. Kokonaishyödyn tavoittelemiseksi kehittämisessä huomioidaan aina myös lopputuotteiden skaalattavuus viraston ja poliisin muuhun toimintaan.

3. Vakavimman rikollisuuden ja sen torjunnan toimintaympäristöstä

Yleistä

Hallituksen esityksen toimintaympäristökuvaukset koskevat monelta osin Keskusrikospoliisia ja sen tehtäväkenttää. Keskusrikospoliisi seuraa, analysoi ja ennakoi toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia ja monialaista tehtäväkenttäänsä kansainvälisessä toimintaympäristössä vakavimman rikollisuuden torjujana, rikostorjunnan asiantuntijapalveluiden tuottajana ja tutkintamenetelmien kehittäjänä. Hallituksen esityksen perusteluissa painotetaan

rikostorjunnan osalta ennaltaestävyyden merkitystä sekä tehokasta puuttumista yksilön ja yhteiskunnan kannalta haitallisimpaan rikollisuuteen yhdessä muiden toimijatahojen kanssa. Kirjaukset vastaavat hyvin Keskusrikospoliisin näkemystä asiassa.

Ukrainan sodalla tulee olemaan Euroopan unionin lainvalvontayhteistyöviranomaisen Europolin arvion mukaan merkittäviä vaikutuksia Euroopan sisäiseen turvallisuuteen sodan päättymisen jälkeen, esimerkiksi vakavan ja järjestäytyneen rajat ylittävän rikollisuuden toimintatapoihin, toiminta-alueisiin sekä resursseihin koko Euroopan laajuisesti. Suomeen kohdistuvien vaikutusten arvioidaan kuitenkin olevan rajoitetumpia.

Laajamittainen sodan jatkuminen Ukrainassa tarkoittaa, että edellytyksiä Suomeen saapuneiden ukrainalaispakolaisten nopealle paluulle ei ole ja yhä useampi heistä jää Suomeen pidemmäksi aikaa. Ukrainalaiset tulevat muodostamaan ison maahanmuuttajaryhmän Suomessa riippumatta siitä, milloin ja miten sota päättyy. Tämä merkitsee muun muassa ukrainankielen tulkkaus- ja käännöspalveluiden tarpeen lisääntymistä poliisin esitutkinnassa ja muussa toiminnassa.

Yhteiskunnan nopea digitalisaatio, teknologinen kehitys, tietomäärien merkittävä kasvu ja palveluiden siirtyminen tietoverkkoihin on vaikuttanut tietoverkkorikollisuuden kasvuun ja perinteisen rikollisuuden siirtymiseen tietoverkkoihin, mikä on luonut poliisin rikostorjunnalle ja tutkinnalle merkittäviä haasteita ja kehittämistarpeita.

Teknologian kehityksen myötä erilaiset tekoälytyökalut ovat yleistymässä, helposti saatavilla ja niiden kehityksen uskotaan edistyvän lähitulevaisuudessa suurin harppauksin. Lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä on erittäin todennäköistä, että tekoälyä hyödyntävien työkalujen käyttö ja rikollinen hyödyntäminen Suomeenkin kohdistuvassa monimuotoisessa tietoverkkorikollisuudessa yleistyy. Tapausten esitutkinnat edellyttävät poliisilta erityisten menetelmien ja prosessien kehittämistä.

Taloudellisen tilanteen heikentyminen lisää talousrikollisuuden riskiä sekä lähitulevaisuudessa että lyhyellä aikavälillä. Heikot työllisyys- ja talousnäkymät lisäävät myös pimeän työnteon ja ihmiskaupan riskiä. Järjestäytynyt ja vakava rikollisuus hyödyntää liiketoiminnan rakenteita aktiivisesti rikollisen varallisuuden alkuperän häivyttämiseksi. On huomioitava myös se mahdollisuus, että liiketoimintaa hyödyntävä rikollisuus voi toimia myös valtiollisen toimijan hyväksi.

Vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden kehitysnäkymistä

Keskusrikospoliisi yhtyy hallituksen esityksen arvioon siitä, että Suomen rikollisuuskehityksessä korostuu törkeän väkivalta-, ampuma-ase- ja huumausainerikollisuuden lisääntyminen sekä kokonaan tai osin tietoverkossa toteutetun ja rajat ylittävän rikollisuuden kasvaminen, kansainvälistyminen ja monimuotoistuminen. Alaikäisten väkivaltarikollisuuden kasvu ja katujengit ovat jo näkyviä ja vakavia ongelmia, joiden juurisyihin tulee puuttua määrätietoisesti.

Keskusrikospoliisin arvion mukaan järjestäytynyt rikollisuus Suomessa on edelleen laajentunut. Tunnuksellisten rikollisryhmien määrä on kasvanut merkittävästi 2000-luvun alusta, jolloin niitä oli kahdeksan. Tällä hetkellä poliisin tunnistamia ryhmiä on yli 70 ja niissä arvioidaan olevan 700-750 jäsentä. Rikollisryhmien rekrytointipohja on laventunut käsittämään myös ulkomaalaistaustaisia henkilöitä.

Suomessa vaikuttava järjestäytynyt rikollisuus on aiempaa kansainvälisempää, mikä on näkynyt muun muassa uusina ulkomailta ohjattuina rikollisorganisaatioina, joilla on toimivat yhteistyösuhteet ulkomaisiin rikollisorganisaatioihin. Kansainvälistymisen seurauksena Suomessa vaikuttavien rikollisryhmien ulkomaiset verkostot ovat aiempaa huomattavasti laajempia.

Poliisi on tunnistanut noin kymmenen katujengiksi määriteltyä ryhmää. Ryhmien rikollinen toiminta muodostuu väkivalta- ja huumausainerikoksista, ja ryhmiin kuuluvilta henkilöiltä on löytynyt lukuisia teräaseita, ampuma-aseita ja merkittäviä määriä huumausaineita sekä käteistä rahaa. Tiettyjen katujengitoimijoiden on havaittu harjoittavan laajamittaisessa huumekaupassa saatujen käteisvarojen rahanpesua. Arvion mukaan on todennäköistä, että ulkomailta johdetut tai muut Suomessa toimivat uudet rikollisryhmät pyrkivät lähitulevaisuudessa laajentamaan toimintaansa Suomessa.

Lyhyen ja keskipitkän aikavälin uhkana on katujengien ja muun järjestäytyneen rikollisuuden aiempaa monimuotoisempi keskinäinen verkostoituminen, ryhmien lisääntyminen tai olemassa olevien ryhmien toiminnan laajentuminen. Katujengeillä on rikolliseen toimintaan ja huumausainerikollisuuteen liittyviä keskinäisiä yhteistyöverkostoja sekä toimivia yhteyksiä Suomessa tai ulkomailla toimiviin rikollisryhmiin. Keskusrikospoliisi, yhdessä poliisilaitosten kanssa, on aloittanut katujengirikollisuuteen kohdistuvat seuranta-, analyysi- ja torjuntatoimet hallituksen esitykseen kirjatun tulostavoitteen mukaisesti.

Vakiintuneiden ja kansainvälisten rikollisryhmien lisäksi Suomessa toimii myös vaikutusvaltaisia ja aktiivisia rikollisia, jotka eivät kuulu mihinkään tiettyyn rikollisryhmään, mutta rahoittavat ja hyödyntävät ryhmiä ja muita rikollistoimijoita yhteistyökumppaneina. Myös paikkakunnalla jo vaikuttavat rikollisryhmät ovat perustaneet uusia alaryhmiä alueilleen ja näin vahvistavat asemaansa alueella.

Vaikka keskeisissä talousrikoksissa tekijät ovat pääosin Suomen kansalaisia tai Suomessa vakituisesti asuvia henkilöitä, tämänkin alan rikollinen toiminta myös kansainvälistyy jatkuvasti. Talousrikollisuuden osalta keskeinen kansainvälistymiseen liittyvä muutos on rikoshyödyn ja rahaliikenteen ohjaaminen ulkomaille viranomaisten ulottumattomiin. Tässä hyödynnetään erilaisia bulvaanijärjestelyjä, ulkomaille rekisteröityjä yhteisöjä ja erilaisia maksualustoja. Osana rikollisverkostoja toimii usein myös erilaisia rikollisen toiminnan mahdollistavia ammattimaisia henkilöitä, kuten tietotekniikan asiantuntijoita.

Rajat ylittävä laajamittainen huumausainerikollisuus on ammattimaista ja suurelta osin järjestäytyneiden rikollisryhmien käsissä. Suomen huumausainerikollisuudessa korostuvat marihuana, amfetamiini, ekstaasi, kokaiini sekä huumausaineiksi luokitellut lääkevalmisteet, kaikki pääasiassa tuontihuumeita ulkomailta. Kokaiinin saatavuus ja käyttö erityisesti pääkaupunkiseu-

dulla on viimeisen kahden vuoden aikana lisääntynyt voimakkaasti. Huumausaineita salakuljetetaan Suomeen rajat ylittävän rahtiliikenteen ja lentomatkustajien mukana sekä posti- ja pikakuriiriliikenteessä, minkä vuoksi järjestäytynyt rikollisuus pyrkii soluttautumaan keskeisiin logistisiin ketjuihin sekä maahantulopisteisiin.

Ulkomaiset rikollisryhmät myös lähettävät henkilöitä vastaanottamaan, varastoimaan ja levittämään suuria salakuljetettuja huumausaine-eriä Suomessa. Huumausaineiden kaupassa keskeisessä roolissa ovat pimeän verkon kauppapaikat sekä yhä kasvavassa määrin paikalliset myyntiryhmät, jotka toimivat salatuissa pikaviestisovelluksissa.

Hallituksen esityksessä mainittu ampuma-aserikollisuuden torjunnan merkitys sisäisen turvallisuuden kannalta on erityisen tärkeä. Europol on vakavaa ja järjestäytynyttä rikollisuutta koskevassa katsauksessaan arvioinut, että rikollisryhmien aseellinen varustautuminen ja aseellisen väkivallan käyttö ovat viime vuosina lisääntyneet. Suomessakin järjestäytyneen rikollisuuden, erityisesti huumausainerikollisuudessa toimivien rikollisryhmien, aseistautuminen on Keskusrikospoliisin havaintojen mukaan lisääntynyt. Eurooppalaisessa kontekstissa Suomen poliisi ja muut lainvalvontaviranomaiset ovat muutamina viime vuosina takavarikoineet runsaasti 3D-tulostettuja ampuma-aseita.

Suomessa harjoitettavassa rikollisessa toiminnassa tukeudutaan yhä voimallisemmin digitaalisiin ympäristöihin ja uusiin teknologioihin. Tutkimusten mukaan Suomessa huumaus- ja muiden kiellettyjen aineiden ja laittomien palveluiden kaupan siirtyminen digitaaliseen kaupankäyntiin on ollut eurooppalaisessa vertailussa yksi nopeimpia ja kattavimpia. Pimeän verkon keskitetyn kiellettyjen aineiden ja palveluiden laittoman kaupan on ennakoitu siirtyvän yhä kasvavassa määrässä sosiaaliseen mediaan, pikaviestimiin ja paikallisiin myynti- ja ostoryhmiin.

Tietoverkkoavusteisissa petoksissa rikosilmoitusten määrä kasvaa jatkuvasti ja yhä useampi kansalainen on verkkoavusteisen petoksen uhri. Tietoverkkoavusteisten rikosten tekotavat muuttuvat nopeasti ja muutoksilla pyritään erityisesti kiertämään mahdollisia ennalta estäviä toimia. Erilaisin tavoin toteutettava ennalta estävä toiminta eri tahojen kanssa on kuitenkin osoittautunut hyväksi keinoksi torjua tämän kaltaista rikollisuutta.

Venäjän hyökkäyssodasta seuranneet uudet turvallisuusuhkat

Venäjän hyökkäys Ukrainaan on nostanut useita uudenlaisia vakavia uhkakuvia Suomen turvallisuudelle. Näitä ovat muun muassa tietoverkoissa toteutettavat vaikuttamisoperaatiot, joissa esimerkiksi levitetään disinformaatiota ja pyritään luomaan epäluottamusta päätöksentekijöitä ja viranomaisia kohtaan, erilaiset tietoverkkohyökkäykset, joilla pyritään vaikuttamaan yhteiskunnan toimivuuteen ja luomaan epävarmuutta, maahanmuuton välineellistäminen, riskit konkreettisista fyysisistä tai verkon kautta tehtävistä hyökkäyksistä tai tuhotöistä yhteiskunnan kriittistä infrastruktuuria vastaan sekä rikollisten toimijoiden hyödyntäminen näissä asioissa valtiollisen toimijan taholta. Pakotteiden kiertäminen ja tuotteiden salakuljetus Suomesta Venäjälle tulee erittäin todennäköisesti jatkumaan lähitulevaisuudessa, etenkin kaupallisessa liikenteessä.

Keskusrikospoliisi pitää onnistuneena hallituksen esitykseen kirjattua rikostorjunnan tavoitetta, jonka mukaan poliisin tehtävänä on torjua sellaiset rikokset ja hankkeet, jotka voivat vaarantaa oikeus- ja yhteiskuntajärjestystä tai sisäistä turvallisuutta.

Poliisi on ensivasteen sisäisen turvallisuuden viranomainen normaalioloissa sekä myös tilanteissa, joissa ollaan vielä niin sanotulla harmaalla vyöhykkeellä (valmiuslakia ei ole otettu käyttöön, ei julistettu sotatilaa). Mikäli yhteiskuntaan kohdistuu esimerkiksi vihamielistä hybridi- tai kybervaikuttamista, joka poikkeuksetta täyttää jonkin rikoksen tunnusmerkistön, tai yleinen järjestys ja turvallisuus on uhattuna, Keskusrikospoliisilla on osana Suomen poliisia merkittävä rooli tämän kaltaisen rikollisuuden tunnistamisessa, torjumisessa ja tutkimisessa.

Haasteena viranomaisille on esimerkiksi tietoverkkohyökkäyksissä tai kriittiseen infrastruktuuriin kohdistuvissa rikoksissa tunnistaa nopeasti ja riittävällä varmuudella teon taustalla oleva toimija, toimijat tai mahdollinen valtiollinen toimija. Viivytyksettä käynnistettävä esitutkinta on tehokas, useimmiten myös ainoa keino edellä kuvattujen tekojen taustalla olevien tahojen selvittämiseksi ja uusien vahinkojen syntymisen estämiseksi. Tältä osin Keskusrikospoliisi on muun muassa jatkanut omia valmistelevia toimenpiteitään kyberrikollisuuden tilannekuvan syventämiseksi sekä esitutkintakyvyn lisäämiseksi kohdentamalla nykyisiä resurssejaan osin uudelleen.

Poliisihallituksen ohjauksen mukaisesti Keskusrikospoliisi tuottaa laajan sensoriverkoston avulla tilannekuvaa Ukrainan tilanteen suorista ja heijastevaikutuksista sisäiseen turvallisuuteen, erityisesti rikostorjunnan, hybridiuhkien sekä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden näkökulmasta. Ilmiöiden ja niiden taustalla olevien tahojen tunnistamiseksi käynnistetään esitutkintoja myös tapauksista, jotka saattavat liittyä muuttuneeseen turvallisuustilanteeseen.

Tilanteissa, joissa pakotteita kierretään rikollisella tavalla, tutkinta on poliisin vastuulla. Keskusrikospoliisilla on ollut ja on parhaillaan tutkinnassa tapauksia koskien pakotteiden rikkomista. Rahanpesun selvittelykeskukselle on tullut tähän mennessä huomattava määrä ilmoituksia pakotteiden kiertämiseen liittyen. Pakotteiden kiertämisen tunnistamisen ja torjunnan osalta tehdään laajaa yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa.

Sotarikosten tutkinta on Suomessa vastuutettu Keskusrikospoliisille ja sotarikosepäilyjä on tutkittu esimerkiksi Liberiassa, Ruandassa ja Sierra Leonessa. Viraston tehtävänä on muun muassa koota todisteita Ukrainasta Suomeen saapuvilta avaintodistajilta sekä uhreiksi tunnistetuilta. On varsin todennäköistä, että myös suomalaisia rikostutkijoita tulevaisuudessa osallistuu sotatoimialueella tapahtuneiksi epäiltyjen sotarikosten tutkintaan.

Todennäköisesti myös Suomeen päätyy sotatraumoista kärsiviä henkilöitä. Heidän joukossaan voi olla henkilöitä, joiden kynnys väkivallan käyttämiseen ongelmien ratkaisemiseksi on madaltunut ja he voivat vaarantaa vakavasti yleistä järjestystä ja turvallisuutta. Tällaiset henkilöt on kyettävä tunnistamaan ja saattamaan tarvittavan avun piiriin. Viimekädessä poliisi on vas-

tuussa huolta aiheuttavien henkilöiden seurannasta ja mahdollisten väkivaltarikosten estämisestä. Poliisin osalta tämä edellyttää laajaa viranomaisyhteistyötä ja tiedonhankintaa sekä kotimaassa että henkilöiden lähtömaasta.

Suomessa on Venäjän hyökkäyksen alkamisen jälkeen havaittu useita yksityisen ja julkisen sektorin organisaatioihin kohdistuneita palvelunestohyökkäyksiä. On erittäin todennäköistä, että suomalaisten organisaatioiden ja erityisesti julkishallinnon verkkoresursseihin kohdistuu lähitulevaisuudessa edelleen palvelunestohyökkäyksiä, joita motivoivat Ukrainan sota ja Venäjän toimet.

Kun sota joskus tavalla tai toisella päättyy, poliisin työt sen johdosta jatkuvat vielä vuosia. Keskusrikospoliisin toiminnassa ja sen suunnittelussa varaudutaan jo nyt ennakoitavissa olevaan kehitykseen Ukrainan sodan päättymisen jälkeisistä vakavista ja monimuotoisista, vuosia jatkuvista mahdollisista heijastusvaikutuksista poliisin toimintaan koskien muun muassa eurooppalaisen järjestäytyneen rikollisuuden liikehdintää ja rikollisverkostojen laajentumista sekä järjestäytyneen rikollisuuden pyrkimyksiä hyödyntää Ukrainaan kohdennettavia jälleenrakennusvaroja.

4. Lopuksi

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja turvallisuusjaosto myönsi poliisille vuoden takaisen vastaavan kuulemistilaisuuden jälkeen 200 000 euron lisämäärärahan vuodelle 2023 avointen lähteiden seurantaan ja tiedonhankintaan hybridiuhkien ja kybervaikuttamisen havaitsemiseksi ja torjumiseksi. Rahoitus kohdennettiin Keskusrikospoliisille, joka on määrärahan mahdollistamana perustanut erillistoiminnon ja kohdentanut siihen kolmen henkilötyövuoden työpanoksen siten, että rekrytointiviiveen johdosta tehtävää on palkattu hoitamaan tammikuun 2024 loppuun asti neljä henkilöä. Tehtävän hoitaminen edellyttää muun osaamisen lisäksi riittävää kielitaitoa.

Keskusrikospoliisi näkee saamansa lisärahoituksen erityisen merkityksellisenä ja on sen avulla kyennyt vastaamaan tietyn tyyppisiin ennakoitavissa olleisiin haasteisiin, mitkä johtuvat muuttuneesta turvallisuusympäristöstä. Rahoituksella käynnistetty, ylläpidetty ja edelleen kehitetty toiminto on selkeästi lisännyt poliisin kyvykkyyttä hybridiuhkien ja kybervaikuttamisen havaitsemiseksi ja torjumiseksi. Toiminto muun muassa tuottaa toimialaansa liittyvää kuukausittaista tilannekuvaa ja eri tyyppistä tietoa hyödynnettäväksi poliisin operatiivisessa toiminnassa.

Kuten edellä todettiin, esitutkinnalla on keskeinen merkitys esimerkiksi tietoverkkohyökkäyksissä tai kriittiseen infrastruktuuriin kohdistuvissa rikoksissa taustalla olevien toimijatahojen tunnistamisessa. Esitutkinnan yhteydessä voidaan myös saada tietoa mahdollisten uusien suunnitteilla olevien tekojen ja siten myös vahinkojen estämiseksi. Esitutkinnan tukemiseksi ja suuntaamiseksi, mahdollisimman tehokkaan ennaltaestävän toiminnan ja ennakoinnin varmistamiseksi sekä tilannekuvan ylläpitämiseksi tarvitaan myös kohdennettua rikostiedustelu- ja analyysitoimintaa.

Hallinto- ja turvallisuusjaoston myöntämällä lisärahoituksella perustettu toiminto on osoittanut toimintavuoden aikana kyvykkyytensä ja siten tarpeellisuutensa vallitsevassa turvallisuustilanteessa. Saatujen kokemusten valossa toiminnolla kyetään luomaan laajasti näkymiä eri tyyppisiin uhkakuviin, joita

on voitu tunnistaa ja arvioida toiminnan edetessä. Toimintaympäristössä tapahtuneiden muutosten ja näköpiirissä olevan mahdollisen kehityksen johdosta tiedonhankinnallista toimintaa olisi tarkoituksenmukaista kohdentaa jatkossa erikseen määritellyille painopistealuille, jotka koskevat fyysisen ympäristön osalta muun muassa kriittisen infrastruktuurin suojaamista ja toimia pakotteiden kiertämisen estämiseksi.

Edellä todetun johdosta Keskusrikospoliisi esittää, että hallinto- ja turvallisuusjaosto myöntäisi poliisille yhteensä 200 000 lisämäärärahan, joka mahdollistaisi aiemmin saadulla rahoituksella Keskusrikospoliisiin palkattujen henkilöiden virkasuhteen jatkamisen vuodeksi 2024 ja toiminnon tehtävien laajentamisen erikseen määriteltäville painopistealueille.

Keskusrikospoliisin päällikkö
Poliisineuvos Robin Lardot